

Mấy Đoạn Đường Đời.

Tâm thư của N.K. vợ cựu Chỉ huy phó Quân Y Viện Phan Thiết

Bài viết sau đây là tự truyện về gia đình người chỉ huy phó Quân Y Viện Đoàn Mạnh Hoạch tại Phan Thiết sau biến cố 30 Tháng Tư. Tác giả bài viết là một cô giáo, người vợ tù, một mình nuôi con. Sau nhiều năm cơ cực, gia đình định cư tại Hoa Kỳ theo diện H.O. và đây là bài viết về nước Mỹ đầu tiên của bà.

Quân Y Viện Đoàn Mạnh Hoạch, Phan Thiết.

Bây giờ ở Mỹ đang mùa Xuân. Đi đâu tôi cũng gặp hoa muôn màu muôn sắc rực rỡ, chim chóc hót líu lo, gió mát nhẹ nhàng thổi. Hôm nay tháng tư lại về. Tôi thấy lòng mình chùng xuống

khi nhớ lại những ngày sau 30-4-75. Hồi đó, khi còn ở Việt Nam, tôi đã khóc biết bao mỗi khi tháng Tư về. Bây giờ hình như không còn nước mắt để khóc nữa, nhưng vết thương lòng qua bao nhiêu năm tháng vẫn chưa lành. Tôi nhớ sự bà Huyền Không ở Phan Thiết đã từng nói với tôi: *" Bao nhiêu đau khổ vầy quyện đời con, nhưng dù hoàn cảnh nào, con vẫn là một người vợ hiền, một người mẹ tốt nghe con."*

Đời tôi, nhờ niềm tin tôn giáo, nhờ Ơn Trên che chở mà tồn tại đến ngày hôm nay. Thuở nhỏ tôi là con bé yếu đuối, đau ốm liên miên, mấy lần suýt chết đuối trên sông Hương, mấy ai ngờ có ngày oằn vai "gánh" cả một gia đình sáu người, rồi cuối cùng vượt đại dương đến Mỹ để sống những ngày cuối đời nơi đất khách quê người nhưng lại đậm tình đậm nghĩa.

Những ngày trước 30-4-75

Lúc đó, gia đình chúng tôi ở Phan Thiết, trong khu trại gia binh. Tình hình chiến tranh sôi sục, nhất là những ngày đầu tháng Tư. Mỗi ngày tôi hồi hộp theo dõi tin tức thời sự qua đài BBC, hải hùng với tiếng súng ầm ầm từ những cuộc giao tranh. Ông Chỉ Huy Trưởng Quân Y Viện đã lặng lẽ bỏ đi, để lại cho ông xã tôi, Chỉ Huy Phó, một mình vừa cứu thương, vừa điều khiển Quân Y Viện. Tôi hoang mang, lo sợ. Để rảnh tay lo việc công, anh ấy cho năm mẹ con tôi di chuyển vào Sài Gòn, trước ở tạm nhà người bà con. Tôi hồi hộp trông tin anh từng ngày, từng giờ mà không biết hỏi ai, chỉ biết cầu nguyện Phật Trời che chở. Tôi cứ băn khoăn lo lắng không biết rồi vợ chồng còn gặp nhau không. Thôi thì phó mặc cho số phận đầy đọa.

Ông xã tôi là người lúc nào cũng hết lòng với công vụ. Hồi mới ra trường, anh đi ra làm việc ở Quảng Trị. Gặp trận Hạ Lào, anh ấy mỗi ngày phải thường trực giải phẫu 24/24 để cứu thương thương binh. Lúc đi về Quân Y Viện Đoàn Mạnh Hoạch, Phan Thiết, anh vẫn một lòng tận tụy với nhiệm vụ. Anh không mở phòng mạch tư kiếm thêm tiền, không lươn lẹo ăn bớt thuốc men trong Quân Y Viện. Do đó anh rất được quân nhân các cấp trong QYV thương yêu quý mến.

Sau khi tôi và các con đi rồi, biết tỉnh Bình Thuận sắp thất thủ, anh ấy lo di tản các thương binh còn nằm ở Quân Y Viện vào Vũng Tàu. Vì mặt sau của Quân Y Viện là biển, và lúc bấy giờ các tàu Hải Quân VNCH còn khá nhiều, nên việc di tản được suông sẻ. Đến lúc tỉnh Bình Thuận bị lọt vào tay Cộng quân (19-4-75) thì ông xã tôi mới theo tàu Hải Quân vào Sài Gòn. Chúng tôi gặp lại nhau.

Chỗ chúng tôi ở trọ không tiện chút nào. Người bà con có nuôi hai con chó. Đêm nào chúng cũng leo lên chỗ chúng tôi nằm (vì giành giường của tụi nó) gây tiếng động ầm ĩ, chẳng ai ngủ được. Chúng tôi lại đi xin ở nhờ một người bà con khác. Nhà này có ba tầng. Lúc dọn đến chúng tôi được cho ở tầng ba, còn hai tầng kia Mỹ mượn. Ngày hôm sau, chúng tôi được biết có một tàu Mỹ sắp đi Thái Lan. Nếu chúng tôi lanh trí, ngõ lời xin "quá giang" thì chắc được chấp thuận rồi. Một phần vì lòng yêu quê hương, không muốn rời bỏ quê cha đất tổ, một phần vì chưa sống với Việt Cộng và cũng chủ quan anh ấy thuộc ngành y đâu có tội lỗi gì nên ở lại. Đời mấy ai học được chữ ngờ! Cũng vì không biết chớp lấy thời cơ đó mà cuộc đời xô đẩy gia đình tôi vào hoàn cảnh oan nghiệt.

Thời làm vợ tù

Sau lệnh đầu hàng của vị Tổng Thống ba ngày, chúng tôi trở lại Phan Thiết và rồi tôi trở thành vợ tù. Tôi bị rơi vào hoàn cảnh một thân một mình nuôi chồng và bốn con còn nhỏ dại, chưa chuẩn bị trước tinh thần để thích ứng với tình huống này! Thời trước 1975, cả hai vợ chồng sống bằng đồng lương ít ỏi của nhà nước. Lương nhà giáo quá khiêm tốn, ai cũng biết rồi. Còn anh ấy là một bác sĩ quân y thanh liêm, tận tâm với trách nhiệm, không mở phòng mạch tư kiếm thêm tiền mà dành hết thời giờ cho công vụ. Do đó, tôi đã phải tiện tận hết mức để không mang công mắc nợ. Khi anh đi tù tôi không còn chút tiền dư bạc để. Do đó tôi rơi vào hoàn cảnh đôi vai gầy guộc, ốm yếu của tôi gánh hai gánh nặng thân tình, ngang ngửa nhau, không thể bỏ gánh nào được cả.

Từ khi Việt Cộng chiếm miền Nam, gia đình chúng tôi không còn được ở trong khu gia binh QYV Đoàn Mạnh Hoạch nữa. Tôi phải xin tá túc nhà ông TTP, cũng là sĩ quan của Quân Y Viện. Khi ông xã tôi vào tù, tôi thấy không thể ở nhà người ta mãi nên tìm cách ra ở riêng. Dốc hết tư trang ngày cưới, tôi mua một miếng đất trên động cát thuộc phường Phú Thủy, Phan Thiết. Nơi đó có sẵn một căn nhà lá lợp tôn, để ngoài giờ đi dạy ở trường cấp 2B (tôi được lưu dụng với đồng lương đủ cho chục ngày chợ!), tôi "lao động sản xuất" thêm để tự cứu mình và cứu gia đình.

Các con tôi bị xô vào hoàn cảnh nghèo khó. Nhờ vậy chúng trở nên khôn trước tuổi. Con chị mới 9 tuổi đã biết đi chợ nấu ăn, giặt đồ, dỗ em. Khi nào em khóc (thằng út mới 3 tuổi) thì con chị ra chặt mía, róc, chẻ nhỏ rồi đút cho em ăn. Thằng em trai kế nó, mới 8 tuổi cũng đã biết cùng với mẹ đi xin phân heo, cuốc đất, tưới nước để trồng khoai lang, khoai mì, biết xắt lát củ khoai phơi khô để dành thăm nuôi cha nó, biết cất lại một phần khoai để ăn độn với gạo cho đỡ đói, vì gạo tiêu chuẩn có bao giờ ăn đủ cho 5 người! Hình ảnh đáng thương nhất là con bé H. L. 5 tuổi ngồi đưa võng cho thằng em 3 tuổi, vừa đưa vừa hát à... ơi nghe đau lòng đứt ruột! Khi trái chùm ruột chín, con bé tự ý giã muối ớt, đựng chùm ruột trong chiếc rổ nhỏ, rồi đem ra đầu hẻm nhà mình mời các bạn nhỏ trong xóm mua. Tội nghiệp các con tôi! Các con tôi cũng đói lắm, cũng thèm nhâm nhi chùm ruột với muối ớt lắm, vậy mà... Có người mẹ nào tìm không quên thất, ruột không đứt từng khúc từng đoạn trước những tình cảnh này!

Cuộc sống của 5 mẹ con tôi trong căn nhà lá ấy, không sao kể xiết nỗi thống khổ, vất vả và đói khát. Tôi nhớ một câu văn của Thạch Lam: *"Đói như cào ruột, đói như chưa từng thấy bao giờ."* Bây giờ thì tôi đã có kinh nghiệm xương máu cái nghèo, cái đói đây! Nghèo đến nỗi khi đổi tiền, tôi không đủ tiền để đổi nữa. Học trò hàng xóm tốt bụng đưa tiền nhờ đổi giùm, sau đó tặng cho chút đỉnh gọi là *"để cô mua bánh cho mấy em."*

Ông xã vào tù rồi, phải mất mấy tháng sau, tôi mới được giấy cho đi thăm nuôi. Đây là lần thăm nuôi đầu tiên. Thời gian thật ngắn, vui thì ít mà xót xa lại nhiều. Tôi cảm xúc viết vài dòng thơ nói lên nỗi bi ai của tôi sau khi về nhà:

*Khóc hết nước mắt đêm thâu
Sáng nay tươi tỉnh em vào thăm anh.
Chân em thoăn thoắt, nhanh nhanh,
Quần chi xách nặng, thênh thênh đường dài.
Ra đi định nói bao lời,
Đến khi gặp mặt hơi ơi nghẹn rồi!
Bàn ngăn hai đứa ai ngồi
Lù lù một đồng, muốn sôi gan mình.
Nói qua quýt, chuyện loanh quanh....
"Mấy con sức khỏe?" Băn khoăn hai người...
Còi huyết: "Năm phút rồi thôi!"
Bây giờ đôi ngã, đôi nơi chia li!*

Có dạo đi thăm nuôi ông xã, tôi gửi cho anh ấy mấy đồng để mua đồ ăn thêm. Nhiều tháng sau, lúc ra thăm trở lại, hỏi anh tiền hôm đó có mua được gì không. Anh nói vẫn còn nguyên. Tội nghiệp cho cả gia đình tôi ! Ở ngoài vợ con nhịn đói để nuôi tù, ở trong nhịn đói vì không nỡ "nuốt cái đói khát" của vợ con! Còn nỗi chua xót, đau đớn nào cho tôi hơn nữa!!!

Ở tù được hai năm rưỡi thì anh ấy được thả về. Thôi thì hết làm thợ mộc, thợ nề, lại đi bốc, đi vác... khi áo blouse xưa không được dùng đến nữa. Được hơn ba tháng thì Ủy Ban Nhân Dân Phường gọi anh ấy đến để "động viên" nhắc nhở "đăng ký" đi kinh tế mới". Anh ấy không chịu, lấy lý do: trong trại cải tạo, anh đã được học tập về đường lối, chính sách của nhà nước là sẽ lưu dụng những thành phần chuyên môn, và anh đang chờ đợi. Không ngờ đó lại là cái cớ để họ bắt anh vào tù lần thứ hai, bị ghép vào tội chống nhà nước. Lần sau này anh bị đưa vào trại biệt giam. Mấy tháng sau họ mới cho thăm nuôi. Khi gặp mặt, tôi thấy anh xanh xao, u buồn. Anh dặn dò: "*Lần sau nhớ mua cho anh cây lược dày để chải chỉ và thuốc Dep để trị ghê.*" Điều kỳ cục là trại này không cho người tù nhận những món như bánh trắng, gạo..., chỉ cho nhận những thứ ăn chơi như: kẹo, bánh, đường, đậu... Lỡ mang đi, bị buộc mang về. Ra về lòng tôi vừa xót xa...

Lão trưởng khóm nơi tôi ở nói với tôi: "*Chồng cô sẽ ở tù suốt đời vì tội phản động.*" Tôi nghe mà bủn rủn tay chân. Thôi chết rồi, biết làm sao đây! Tiếp theo phường lại "động viên" tôi, biểu tôi đi kinh tế mới. Tôi đáp: "*Tôi yếu đuối, 4 con còn quá nhỏ, tôi làm được gì nơi đó?*" Cũng may, nếu nghe lời họ, bây giờ mấy mẹ con tôi biết còn sống không?

Suốt mấy năm gian khổ, khi không thể cầm cự nổi nữa (năm 1980) tôi xin thôi việc, bỏ Phan Thiết về Long Xuyên để ở gần cha mẹ tôi. (Lúc bấy giờ ông bà đang sống cùng gia đình người anh của tôi.) Ông xã tôi lúc đó còn trong tù, tôi phó mặc cho Trời, vì tôi không còn sức lực, không còn khả năng đi thăm nuôi nữa.

Trên danh nghĩa, tôi về Long Xuyên để nhờ anh tôi giúp đỡ. Chưa đầy một tháng thì anh ấy đưa toàn gia đình đi vượt biên hết. (Sau này tôi mới biết nhiều lần ông ấy đã đi vượt biên không thoát, nên gợi ý tôi về hòng che mắt công an, phường khóm.) Cha mẹ tôi lúc đó đã già. Anh tôi đi, ông bà mất chỗ dựa, lại thêm địa phương làm khó dễ vì nhà có người vượt biên nên bị khủng hoảng tinh thần, lâu dần sinh bệnh, nhất là mẹ tôi, bà đau ốm liên miên. Cuộc sống ở đây tuy gần cha mẹ tôi, nhưng lúc nào lòng tôi cũng thấp thỏm lo âu, cứ nơm nớp sợ không biết ngày nào người ta sẽ đuổi mình ra khỏi nhà, chừng đó biết đi đâu?

Hơn một năm sau, 1981, thành linh ông xã tôi được thả về. Từ đây, anh đi chích dạo, bán thuốc lá lẻ, bán vé số, làm đủ mọi nghề cho đến ngày nộp đơn đi H.O.

Từ giấy ra trại tới cuộc phỏng vấn

Vì bị tù hai lần, ông xã tôi như một con chim bị đạn, cứ lo sợ không biết còn bị bắt lại nữa không. Vì thế, lúc nghe người ta kể về việc nộp hồ sơ đi Hoa Kỳ theo diện H.O., ông xã tôi vô cùng e ngại, lo sợ bị gạt, phải chờ đến khi có người bạn đi trước gửi thư về khuyên nhủ ông mới mạnh dạn làm thủ tục để ra đi.

Giấy ra trại là một vấn đề khiến gia đình tôi không yên tâm chút nào, vì trên giấy ghi rành rành "tội phản động chống chính quyền"! Chúng tôi hỏi thăm nhiều người, không ai có tờ giấy ra trại ghi như thế cả. Chúng tôi cũng được biết chính phủ Mỹ chỉ cho những thành phần quân, cán, chính chế độ cũ ở tù 3 năm trở lên mới được đi định cư ở Mỹ, còn những người chống chính quyền thì không được. Chúng tôi lại hỏi ý kiến bạn bè và được khuyên làm sẵn một tờ tường trình lý do bị tù lần hai. Vậy là có tờ report chuẩn bị cho cuộc phỏng vấn.

Rồi ngày gia đình tôi vào gặp phái đoàn Mỹ cũng tới. Tôi nhận thấy những gia đình H.O. được phỏng vấn trước, hầu như đều được giải quyết mau lẹ, không như gia đình tôi. Những đêm trước khi phỏng vấn, tôi đã cầu nguyện cho mọi việc suông sẻ. Vậy mà, khi gặp phái đoàn chúng tôi vẫn run, nhất là khi bà Mỹ nêu câu hỏi: "*Tại sao anh là bác sĩ mà phải đi cải tạo cả 5 năm rưỡi?*" Ông xã tôi khựng lại. Tim tôi đập thình thịch! Lát sau, bình tĩnh lại, tôi nhắc: "*Anh, tờ report.*" chừng đó anh mới sực nhớ ra và đáp: "*Xin bà đọc tờ report.*" Sau khi đọc xong, họ OK liền. Vậy là thoát nạn. Lúc ấy cả nhà tôi như vừa chết đi được sống lại.

Thời qua Mỹ

Gia đình tôi đến Hoa Kỳ năm 1992. Riêng tôi, qua năm sau mới được đi vì phải ở lại điều trị bệnh. Lúc mới qua, chồng và các con tôi đều nỗ lực làm việc và học hành. Con gái, con trai đều mở ra shop may: con trai thì ủi đồ và cắt chỉ, con gái lãnh đồ may. Sau một thời gian, con tôi vào Đại học, nay thì đã tốt nghiệp và đi làm. Ông xã tôi, lúc mới qua, tự thấy lớn tuổi rồi, nếu học lại để lấy bằng thì ai thèm mướn nên cũng đành ra shop may lãnh đóng khuy nút một thời gian, sau đó vô làm ở một hãng Mỹ chuyên sản xuất nữ trang cho đến ngày

nghỉ hưu. Riêng tôi, thời gian vất vả trong những tháng năm cũ đã vắt kiệt sức lực của tôi. Tôi chỉ có thể làm những việc lặt vặt trong nhà, chứ không bươn chải nổi như người khác được.

Đến Hoa kỳ, không ngờ chúng tôi có cơ duyên gặp lại những người bạn VN thân quen gần nửa thế kỷ, thật là vui! Có hai ông bác sĩ người Mỹ là Colman và Denatale cùng làm việc với ông xã tôi hồi ở Quảng Trị, trước mùa hè đổ lửa, cũng tìm tới tận nhà thăm chúng tôi. Ai dám nói người Mỹ thực dụng, thiếu nghĩa tình? Vài tháng trước đây, cô con gái của ông bác sĩ Krainick từ Ohio cũng gọi phone qua hỏi thăm và nhắc lại những kỷ niệm xưa của cha mình với ông xã tôi. (Bác sĩ Krainick ngày xưa dạy ở Đại Học Y khoa Huế, là thầy của ông xã tôi, bị Việt Cộng sát hại năm Mậu Thân.) Thật là đậm đà tình người!

Đời tôi, những lúc vui buồn đều có bạn bè chia xẻ. Hôm tôi gởi bài viết của H.L., con gái tôi, kể chuyện thời đi bán vé số ở Long Xuyên bị người ta nhiếc mắng, chị LT người bạn thân ở Phan Thiết, từ Michigan gọi qua nói trong nước mắt: "*Tội quá! Sao hồi đó em thiếu thốn, khổ cực thế thảm như vậy mà không chịu nói ra. Em làm chị đang ân hận là đã không giúp em!*" Tôi đã câm lặng bao nhiêu năm trời để giữ gìn cái danh dự gia đình của tôi: "*Đói cho sạch, rách cho thơm.*" "*Hãy đứng trên đôi chân mình và ngưỡng cao đầu tiến bước.*"

Nhìn lại những chặng đường đã qua, tôi tự thấy mình đã tận lực trong vai trò người mẹ, người vợ của một quân nhân VNCH trước và sau 30-4-75. Đời tôi sống đơn giản, không đua đòi se sua, không xúi giục chồng làm giàu bằng con đường tắt cong queo. Đó là nguyên nhân tôi nhận lãnh những cay đắng của cuộc đời, và những tủi nhục của tình đời. Tuy nhiên, hạnh phúc nào mà không trả giá bằng đau khổ? Ném đủ cay, chua, mặn, đắng... chỉ làm cho ta cuối cùng thấy hạnh phúc thêm ngọt ngào hơn.

Cám ơn cuộc đời đã cho tôi và gia đình tôi nếm trải qua đủ mùi vị. Cám ơn nước Mỹ đã đưa gia đình tôi qua đây để được sống những ngày an lành, hạnh phúc.

N. K.